

نقش میانجی وابستگی دانش آموزان به شبکه‌های اجتماعی در تبیین رابطه میان سبک‌های ارتباطی خانواده و پذیرش اجتماعی

منصور دهقان منشادی^{۱*}، مهناز خان‌فراشه^۲، حمیده همتی^۳

*- استادیار گروه مدیریت آموزشی، دانشگاه فرهنگیان، تهران، ایران (نویسنده مسئول): mansoor.dehghan@cfu.ac.ir
۲- دانش‌آموخته کارشناسی ارشد تکنولوژی آموزشی، دانشگاه آزاد اسلامی- واحد یزد، یزد، ایران؛ khanfarashm@gmail.com
۳- دانشجوی دکتری روانشناسی تربیتی، دانشگاه شهید چمران اهواز، اهواز، ایران؛ h.hemati148@gmail.com

مقاله پژوهشی

چکیده

زمینه و هدف: وابستگی نوجوانان به شبکه‌های اجتماعی مجازی، پدیده نسبتاً نوظهور و رو به رشدی است که در سالیان اخیر با فراهم شدن دسترسی همگانی به فناوری‌های اطلاعاتی و ارتباطی، به یکی از عوامل مهم در تغییر الگوهای رفتاری منجر شده و توجه متخصصان حوزه‌های علوم اجتماعی و رفتاری را به خود معطوف نموده است. هدف پژوهش حاضر بررسی مدل علی بین سبک‌های ارتباطی و پذیرش اجتماعی با نقش واسطه‌ای وابستگی به شبکه‌های اجتماعی دانش‌آموزان بود.

روش و داده‌ها: پژوهش حاضر از نوع همبستگی و مدل‌سازی معادلات ساختاری بود. جامعه آماری کلیه دانش‌آموزان پسر پایه پنجم ابتدایی شهرستان تفت در سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲ بود که به روش نمونه‌گیری تمام شماری تعداد ۲۰۰ پرسشنامه مورد تحلیل قرار گرفت. ابزار پژوهش، پرسشنامه تجدیدنظرشده الگوهای ارتباطی خانواده فیتزپاتریک و ریچی (۱۹۹۴)، پرسشنامه پذیرش اجتماعی مارلو و کراون (۱۹۶۰) و پرسشنامه وابستگی به اینترنت یانگ (۱۹۹۸) بود.

یافته‌ها: نتایج نشان داد سبک ارتباطی گفت‌و شنود، هم‌نواپی و وابستگی به شبکه‌های اجتماعی به صورت مستقیم و معنادار پذیرش اجتماعی را پیش‌بینی می‌کنند. همچنین از بین دو سبک ارتباطی، تنها سبک ارتباطی گفت‌و شنود به صورت مستقیم، منفی و معنادار، قادر به پیش‌بینی وابستگی به شبکه‌های اجتماعی در دانش‌آموزان می‌باشد. در نهایت وابستگی به شبکه‌های اجتماعی تنها در ارتباط بین سبک ارتباطی گفت‌و شنود و پذیرش اجتماعی در دانش‌آموزان پسر پایه پنجم ابتدایی شهرستان تفت نقش واسطه‌ای دارد.

بحث و نتیجه‌گیری: هر قدر افراد از سبک‌های ارتباطی بهتری استفاده کنند و آزادانه به بحث و تبادل نظر بپردازند کمتر به شبکه‌های اجتماعی وابسته شده و پذیرش اجتماعی آنها افزایش می‌یابد.

واژگان کلیدی: سبک‌های ارتباطی، پذیرش اجتماعی، وابستگی به شبکه‌های اجتماعی، تغییر اجتماعی.

پیام اصلی: مشاوران خانواده با برگزاری کارگاه‌های آموزش سبک‌های ارتباطی، وابستگی به شبکه‌های اجتماعی دانش‌آموزان را کاهش و پذیرش اجتماعی آنها را افزایش دهند. تحقیقات بیشتری لازم است تا بر نقش والدین و ارائه آموزش‌های لازم به آنها جهت کمک به بهبود پذیرش اجتماعی دانش‌آموزان و کاهش وابستگی به شبکه‌های اجتماعی تمرکز نمایند.

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۰۶/۲۶

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۰۲/۰۷

ارجاع: دهقان منشادی، منصور؛ خان‌فراشه، مهناز و همتی، حمیده (۱۴۰۳). نقش میانجی وابستگی دانش‌آموزان به شبکه‌های اجتماعی در تبیین رابطه میان سبک‌های ارتباطی خانواده و پذیرش اجتماعی، تداوم و تغییر اجتماعی، ۱(۳)، ۲۵۹-۲۸۳. <https://doi.org/10.22034/JSCC.2024.21458.1107>

مقدمه و بیان مسأله

منظور از پذیرش اجتماعی، درک فرد از جامعه با توجه به خصوصیات سایر افراد است. پذیرش اجتماعی به نوعی مصداق پذیرش خود است و در پذیرش اجتماعی، فرد نگرش مثبت و احساس خوبی نسبت به خود و زندگی دارد و با وجود ضعف‌ها و ناتوانی‌هایی که دارد همه جنبه‌های خود را می‌پذیرد (Bonaiuto et al., 2024). این سازه برآیند نفوذ اجتماعی، همنوایی، قضاوت اجتماعی و بازخوردهای دیگران است و طبق آن، افراد دوست دارند که بر اساس هنجارهای فرهنگی از خود رفتارهای موردپسند دیگران نشان دهند (Gaede & Rowlands, 2019)؛ زیرا که شامل پذیرش دیگران، اعتماد به دیگران و نگاه محبت‌آمیز به ماهیت انسان است (Hertsberg & Zebrowski, 2016). تا جایی که پذیرش اجتماعی را حرف‌زدن و رفتار مطابق انتظارات دیگران می‌نامند (آوری، علیایی و عطار طوسی، ۱۴۰۱). در شبکه‌های اجتماعی افراد به صورت مجازی در ارتباطند، بنابراین پذیرش اجتماعی می‌تواند از آن تأثیر بپذیرد.

فناوری‌های ارتباطی و اطلاعاتی نیز امروزه نقشی مؤثر در فرآیند اجتماعی‌شدن در کنار دیگر عوامل همچون خانواده، گروه همسالان، دوستان دارند (Ricciardelli, Quinn & Nackerud, 2020). با وجود مزایای بی‌شمار این تکنولوژی، برخی از مطالعات، پیامدهای نامطلوبی همچون نارسایی هیجانی (Mersin et al., 2020)، تنهایی (Yalçın et al., 2020) و مشکلات روان‌شناختی مانند افسردگی و اضطراب (Keles, McCrae & Grealish, 2020) را برای استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی شناسایی کرده‌اند که از جمله آسیب‌زاترین مشکلات آن می‌توان به وابستگی به شبکه‌های اجتماعی^۱ اشاره کرد (Leung et al., 2020). نوجوانان از مهم‌ترین و آسیب‌پذیرترین کاربران شبکه‌های اجتماعی محسوب می‌شوند، چرا که زمان اوقات فراغت از شبکه‌های اجتماعی استفاده می‌کنند و زمان قابل‌توجهی را به استفاده از این شبکه‌ها اختصاص می‌دهند (Opreaa & Stan, 2019).

به بیان امین، هارون رشیدی و کاظمیان‌مقدم (۱۴۰۱) از جمله عواملی که می‌تواند بر وابستگی به شبکه‌های اجتماعی اثر بگذارد، الگوهای ارتباطی خانواده^۲ است. الگوهای ارتباطی یکسری کانال‌های ارتباطی خاص است که افراد از طریق آن با هم تعامل دارند و مجموعه این الگوها شبکه ارتباطی خانواده را تشکیل می‌دهند. به عبارتی، انسان‌ها در رابطه‌ها متولد می‌شوند، بعد زندگی می‌کنند و سپس می‌میرند و از این رو ارتباط و تعامل با دیگران از اساسی‌ترین نیازها به شمار می‌رود و انسان به وسیله این ارتباط‌ها نیازهایش از هر نوعی که باشد را برطرف می‌کند و رشد و تکامل می‌یابد (مام صالحی، مرادی، عارفی و یاراحمدی، ۱۳۹۹). هانگ^۳ (۱۹۹۹) در پژوهش گسترده‌ای پیامدهای شخصیتی الگوهای ارتباطی (عزت نفس^۴، خودافشایی^۵، خودپایی^۶، میل کنترل^۷، مطلوبیت اجتماعی^۸، کمرویی^۹ و جامعه‌پذیری^{۱۰}) یادشده را بررسی نمود و نشان داد که بعد گفت‌وشنود، دارای پیامدهای مثبت و بعد همنوایی در بیشتر موارد پیامدهای منفی به دنبال داشته است. در پژوهش‌های دیگری نیز بعد گفت‌وشنود با حمایت اجتماعی رابطه مثبت و بعد همنوایی با حمایت

1. Addiction to social networks
2. Family Communication Patterns
3. Huang
4. Self-esteem
5. Self-disclosure
6. Self-monitoring
7. Desirability of control
8. Social desirability
9. Shyness
10. Sociability

اجتماعی رابطه منفی (Koerner & Fitzpatrick, 2002) نشان داده‌اند، لذا بررسی و پژوهش در مورد روابط مستقیم و غیرمستقیم این متغیرها بسیار حائز اهمیت است.

در این پژوهش بررسی روابط سبک‌های ارتباطی و پذیرش اجتماعی با نقش واسطه‌ای وابستگی به شبکه‌های اجتماعی را با نگاه به تغییر اجتماعی می‌توان بررسی کرد. اینکه وابستگی به شبکه‌های اجتماعی یا پذیرش اجتماعی یکی از علل تغییر اجتماعی نیز می‌تواند باشد. تغییر اجتماعی می‌تواند در سراسر جامعه یا در درون بخش‌هایی از یک جامعه، همچون گروه‌ها، اجتماع‌ها و مناطق رخ دهد. تغییر اجتماعی می‌تواند علل گوناگونی از جمله تلاش‌های افراد و گروه‌ها برای حل مسائل اجتماعی داشته باشد (McMichael, 2021).

پدیدارشدن تغییرات مهم در جامعه، فرایندی پیچیده است. فهم این تغییرات، مستلزم بررسی شرایط درون و بیرون جامعه‌ای است که اجازه تغییر را می‌دهند (Diamond, 2011). منابع بالقوه بسیاری برای تغییر اجتماعی وجود دارند. همان‌گونه که پیش از این اشاره شد، فناوری‌های جدید (ابزارها یا روش‌ها) ممکن است در تغییر سهیم باشند (صادقی، ۱۴۰۱). مثلاً وابستگی به شبکه‌های اجتماعی می‌تواند به تغییر اجتماعی منجر شود (منتظر قائم و شاقاسمی، ۱۳۸۷).

از سوی دیگر، در سال‌های اخیر و مجازی‌شدن آموزش‌ها، اکثریت دانش‌آموزان به گوشی تلفن همراه (موبایل) دسترسی داشته‌اند و این امر باعث شده بسیاری از این کودکان و نوجوانان ساعات فراغت خود را نیز سرگرم فضای مجازی یا بازی با گوشی شوند و در نهایت امروزه شاهد وابستگی آنان به فضای مجازی هستیم؛ بنابراین لازم است تحقیقاتی در زمینه شناسایی علل و پیامدهای وابستگی کودکان و نوجوانان به فضای مجازی انجام شود که در این میان با توجه به اهمیت خانواده و نقش مهم سبک‌های ارتباطی در شکل‌گیری شخصیت کودکان، لازم است مطالعاتی در این زمینه انجام شود. از طرفی با توجه به اینکه دانش‌آموزان در آینده عهده‌دار مسئولیت در عرصه‌های مختلف خواهند بود، پذیرفته‌شدن آن‌ها در اجتماع دارای اهمیت بالایی است؛ در نتیجه بررسی نقش اثرگذار سبک‌های ارتباطی، اینترنت و شبکه‌های اجتماعی و مجازی بر نحوه پذیرش آنان در اجتماع نیازمند ارزیابی دقیق است. بنابراین با توجه به ادبیات پژوهش و تحقیقات اندکی که در این زمینه انجام گرفته است، هدف پژوهش حاضر، بررسی پاسخ به این سؤال است که آیا وابستگی به شبکه‌های اجتماعی در ارتباط با سبک‌های ارتباطی و پذیرش اجتماعی دانش‌آموزان پسر پایه پنجم ابتدایی شهرستان تفت با ضرورت توجه در تغییر اجتماعی نقش واسطه‌ای دارد یا خیر؟

ادبیات نظری و تجربی

منظور از پذیرش اجتماعی، درک فرد از جامعه با توجه به ویژگی‌های سایر افراد است. پذیرش اجتماعی شامل اعتماد به خوب‌بودن ذاتی دیگران و نگاه مثبت به ماهیت انسان‌هاست که همگی آن‌ها باعث می‌شوند فرد در کنار سایر اعضای جامعه انسانی، احساس آرامش کند (رمضانی، ۱۳۹۲، به نقل از غفاری چراتی و همکاران، ۱۴۰۰). سازه پذیرش اجتماعی برآیند نفوذ اجتماعی، همنوایی، قضاوت اجتماعی و بازخوردهای دیگران است. یکی از جنبه‌های مهم رفتار اجتماعی متقابل، نفوذ اجتماعی است. مفهوم نفوذ اجتماعی آن است که کسی توان تحت تأثیر قرار دادن دیگران را چه با گفتار و چه با رفتار خود داشته باشد. نفوذ اجتماعی یکی از ویژگی‌های رایج و مشترک زندگی روزمره است و مستلزم آن است که شخص یا گروه برای تغییر نگرش‌ها یا رفتار دیگران، قدرت اجتماعی خود را اعمال کند. به طور کلی، نفوذ اجتماعی سه پیامد رفتاری دارد که عبارت‌اند از: پذیرش، اطاعت و هم‌رنگی. موضوعاتی که در دنیای کنونی با توجه به گسترش

روزافزون فناوری‌های ارتباطی و رسانه‌ها اهمیت مضاعفی پیدا کرده است و نقش مهم و کلیدی در ارتباطات دنیای امروزی دارد (زارع‌بیدکی، ۱۳۹۸). همنوایی اجتماعی شامل تعامل مسالمت‌آمیز افراد در یک محیط اجتماعی است (Davison, 2017).

همنوایی یک پدیده اجتماعی قدرتمند است که افراد را تشویق می‌کند تا نظرات و رفتار شخصی خود را تغییر دهند تا با اکثریت مخالف (نسبت بیشتری از اعضای گروه با نظر یا رفتار متناقض) موافقت کنند (Asch, 1951). همنوایی اجتماعی زمانی رخ می‌دهد که افراد در گروه نظر شخصی خود را تغییر داده و با اکثریت موافق باشند (Wijenayake et al., 2020). چنین رفتاری عمدتاً قابل مشاهده است زیرا ما تمایل داریم با گروه‌های اجتماعی خود سازگار باشیم، «دوست داشته شویم» و «درست» باشیم (Deutsch & Gerard, 1955). قضاوت اجتماعی الگوی پیچیده و تلفیقی است که عوامل شناختی و چندگانه تحولی و اجتماعی در به وجود آمدن آن اثر دارد. این الگو از عوامل عصب‌شناختی اثر می‌پذیرد و دامنه‌ای از تجارب و هیجانات را در برمی‌گیرد. در واقع آنچه را نمی‌توان از رفتار بزرگسال جدا دانست شامل درجه‌ای از قضاوت‌ها است؛ این قضاوت‌ها ممکن است در مورد رفتارهای مربوط به سلامت، رفتارهای خود و دیگران، شغل و کلیه کارهای و اعمال اجتماعی باشد (Volz & Zander, 2014).

پژوهش‌ها نشان می‌دهد، پذیرش اجتماعی باعث ارتقای سلامت روان، بهزیستی، تاب‌آوری و افزایش تحمل فرد در برابر استرس‌های زندگی می‌گردد (Reinhard et al., 2020)؛ اما گاهی افراد در مسیر ارضای این نیاز بنیادین ناکام می‌شوند. طردشدن، تجربه‌ای دردناک اما بسیار رایج است که زمینه ابتلا یا تداوم بسیاری از اختلال‌های روانی را فراهم می‌کند (Ren, Wesselmann & Williams, 2018). این سازه بر پاسخ‌ها و واکنش‌هایی دلالت دارد که افراد تمایل دارند در اجتماع موردپسند دیگران واقع شوند و مطلوبیت اجتماعی کسب نمایند (Sposato & Hampl, 2018)، لذا از عوامل متعددی تأثیر می‌پذیرند؛ از جمله این عوامل احتمالی می‌توان به وابستگی به شبکه‌های اجتماعی اشاره نمود.

وابستگی به شبکه‌های اجتماعی به استفاده بیش از حد از اینترنت و رایانه، تبلت و گوشی در زندگی که با وابستگی به آن در انجام کارهای روزانه مشکلاتی به وجود می‌آورد و باعث تغییرات اجتماعی نیز می‌شود (Young, 1999). به طور مثال، نور محمدی و محمدی (۱۳۹۲) معتقدند که شبکه‌های اجتماعی مجازی از مهم‌ترین پدیده‌های نوظهور در فضای مجازی است که امکان تشکیل اجتماع‌های مجازی را فراهم می‌کند و به‌عنوان نیروی پیش‌رونده در تغییرات اجتماعی و سیاسی جوامع محسوب می‌شود. آنها نقش فناوری‌ها و ساختارهای نوین رسانه‌ای را در جنبش‌های سیاسی معاصر مهم می‌دانند. باقری و بهادری‌چهرمی (۱۳۹۵) نیز بیان می‌کنند که فضای مجازی و شبکه‌های اجتماعی اینترنتی یکی از مهم‌ترین ابزارها برای تغییرات اجتماعی در بین جوانان است. این فضای مجازی عرصه وسیعی از اطلاعات و نمودهای مختلف معنایی را ایجاد می‌کند و افراد در مواجهه با این فضا و تکرر منابع دچار تغییرات اجتماعی در زندگی می‌شوند.

شبکه‌های اجتماعی همچون: تلگرام^۱، اینستاگرام^۲، فیسبوک^۳، واتساپ^۴ و مانند این‌ها امروزه مورد استفاده بسیاری از افراد دنیا بوده و به طور چشمگیری گسترش یافته است (Tang & Koh, 2017). با دگرگون شدن بسترهای زندگی اجتماعی و خانوادگی در عصر

1. Telegram
2. Instagram
3. Facebook
4. Whatsapp

حاضر، نمی‌توان از نقش فناوری‌های اطلاعاتی و ارتباطی از جمله اینترنت و شبکه‌های اجتماعی مجازی بر روابط درون خانوادگی و سبک زندگی افراد غافل ماند؛ چرا که حضور و فعالیت در اینترنت و فضای مجازی به یکی از نیازهای روزانه افراد جامعه مبدل شده است (نخشی‌پور و ابراهیم‌پور، ۱۳۹۷). اینترنت به‌عنوان ابزاری که ردپای آن در جای‌جای زندگی ما دیده می‌شود، به جزئی جدایی‌ناپذیر از زندگی بشر بدل شده است. همانند سایر تکنولوژی‌ها، این تکنولوژی نیز از سوءاستفاده و یا استفاده ناصحیح مصون نیست (خانجانی، قنبری و نعیمی، ۱۳۹۸). استفاده از این ابزارها به مرور زمان می‌تواند وابستگی و اعتیاد به اینترنت را در پی داشته باشد و حتی سبب تشدید اختلال‌هایی مانند اضطراب و افسردگی شود (سلیمی، حاجی‌علیزاده، عامری سیاهویی و بهدوست، ۱۴۰۰). با این وجود، نقش بی‌بدیل شبکه‌های اجتماعی به‌عنوان بستری برای اشتراک دانش، نوآوری و فناوری اجتناب‌ناپذیر است (طبیجی، رزمی و طباطباییان، ۱۴۰۱) و به‌عنوان یکی از کارگزاران اصلی ایجاد تغییرات اجتماعی به شمار می‌آیند (خجسته و میرحسینی، ۱۳۹۷).

از سوی دیگر، اینترنت رسانه‌ای جدید با ماهیتی متفاوت از رسانه‌های پیش از خود است و در عین حال تقریباً همه آن رسانه‌ها را در خود دارد. اینترنت با خود تغییرات اجتماعی به همراه می‌آورد و این تغییرات بیش از همه در میان جوانان که بیشترین تعداد کاربران اینترنت را تشکیل می‌دهند، رخ می‌دهد. اینترنت در فاصله سال‌های ۱۳۸۰ تا ۱۳۸۵ در ایران رشدی حدود ۲۵۰۰ درصد داشته است. این وضعیت امکان ایجاد یک نسل را در ایران مطرح می‌کند، نسلی که در سال‌های نوجوانی با تکنولوژی‌های نوین ارتباطی آشنا شده و در حال حاضر به سمت سنین میانسالی حرکت می‌کند (منتظر قائم و شاقاسمی، ۱۳۸۷). به طور کلی، اینترنت و شبکه‌های اجتماعی (گذشته از تأثیرات مثبت یا منفی) با سهمی که در زندگی روزمره کاربران دارد و با درهایی که به روی افراد در زمینه‌های مختلف و غیرقابل دسترس گذشته گشوده است، تغییرات زیادی را در فضای ذهنی و تجارب عینی افراد ایجاد کرده است (محمدی، خوش‌اخلاق و جلالی، ۱۴۰۱). بلومن و دیکانینک^۱ (۲۰۲۰) نشان دادند که عوامل مختلفی در استفاده از رسانه‌های اجتماعی توسط نوجوانان نقش دارند که عبارت‌اند از ساختار خانواده (خانواده سالم)، سبک‌های فرزندپروری و درک روابط با کیفیت بالا با والدین. فرنام و قنبرپور گنجاری (۱۳۹۸) و عبدی و درخشانی (۱۳۹۵) نیز نشان دادند که روابط در خانواده، می‌تواند اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی را پیش‌بینی کند.

پژوهش‌های زیادی نشان می‌دهد عوامل خانوادگی نقش مهمی در شکل‌گیری و ادامه پیدا کردن اعتیاد به اینترنت و شبکه‌های اجتماعی در فرزندان بازی می‌کنند. به‌عنوان نمونه پارک، کیم و چو^۲ (۲۰۰۸) نشان دادند که تعاملات خانوادگی و الگوی ارتباطی خانواده^۳ با اعتیاد به اینترنت و شبکه‌های اجتماعی نوجوانان رابطه دارد. مفهوم سبک‌های ارتباطی خانواده منعکس‌کننده چگونگی ارتباط والدین با فرزندان است (Huang, 1999)، به نقل از عزیزی، حاجی‌کریمی، حاجی‌ابراهیم و دینی، ۱۳۹۲). همچنین تزپاتریک و ریچی^۴ (۱۹۹۴)، دو بعد سبک ارتباطی گفت‌وگوشونده^۵ و سبک ارتباطی هم‌نواپی^۶ را به‌عنوان باورهای اساسی شناسایی کردند؛ این ابعاد مشخص می‌کنند اعضای خانواده تا چه اندازه‌ای از افکار و احساس‌های خود سخن می‌گویند و آن‌ها را با یکدیگر در میان می‌گذارند. دارینزو، بورسیر و گریفیتس^۷ (۲۰۱۹) نشان دادند در خانواده‌هایی که الگوی ارتباطی گفت‌وگوشونده نمره بالایی دارد، میزان اعتیاد فرزندان به اینترنت کمتر

1. Bloemen & De Coninck
2. Park, Kim & Cho
3. Family communication pattern
4. Fitzpatrick & Ritchie
5. Conversation orientation
6. Conformity orientation
7. D'Arienzo, Boursier, & Griffiths

دیده می‌شود. در سبک گفت‌و شنود، همه اعضای خانواده به بحث و تبادل نظر درباره طیف گسترده‌ای از موضوعات تشویق می‌شوند (Koerner & Fitzpatrick, 2002) و به طور خودانگیخته و پیوسته با یکدیگر تعامل دارند (Fitzpatrick, 2004). این در حالی است که سبک هم‌نواپی بر وابستگی و هماهنگی بین اعضا و اجتناب از تعارض و کشمکش تأکید دارد (Koerner & Fitzpatrick, 2006) و اعضا در جهت یکسان کردن نگرش‌ها، ارزش‌ها و عقاید، تحت فشار قرار می‌گیرند (کشتکاران، ۱۳۸۸).

پژوهش‌ها نشان می‌دهد هر یک از این سبک‌ها آثار و پیامدهای خاص خود را دارد (احیاکننده و یوسفی، ۱۳۹۶). به طور مثال، هارون رشیدی و کاظمیان مقدم (۱۴۰۱) نشان دادند که الگوهای ارتباطی خانواده، سبک‌های والدگری و شایستگی اجتماعی، می‌تواند بر وابستگی به شبکه‌های مجازی اثر بگذارد. ترابیان، عامری، خسروی و بنی‌جمالی (۱۳۹۹) نیز نشان دادند که سبک فرزندپروری والدین، ساختار و کارکرد خانواده و ویژگی‌های شخصیت و اختلالات روان‌شناختی والدین در اعتیاد نوجوانان به شبکه‌های اجتماعی نقش دارند. فضای مجازی و شبکه‌های اجتماعی اینترنتی یکی از مهم‌ترین ابزارها برای تغییرات اجتماعی در بین جوانان است. این فضای مجازی عرصه وسیعی از اطلاعات و نموده‌های مختلف معنایی را ایجاد می‌کند. افراد در مواجهه با این فضا و تکثر منابع دچار تغییرات اجتماعی در زندگی می‌شوند.

باقری و بهادری‌چهرمی (۱۳۹۵) رابطه استفاده از فضای مجازی و تغییرات اجتماعی در میان جوانان را بررسی کردند. نتایج نشان داد استفاده از فضای مجازی، تغییرات اجتماعی را پیش‌بینی می‌کند و بیشترین تأثیر را متغیر مدت زمان استفاده از واتس‌آپ و کمترین تأثیر را مدت زمان استفاده از تلگرام بر تغییرات اجتماعی داشته‌اند. بنابراین ناخواسته در روند تغییر اجتماعی قرار داریم و شبکه‌های مجازی با خود، تغییرات اجتماعی به همراه می‌آورد. منتظر قائم و شاقاسمی (۱۳۸۷) در بررسی اینترنت و تغییر اجتماعی در ایران نشان دادند که گروه‌های اجتماعی مختلف به خصوص جوانان، بنا به ویژگی‌های خاص جامعه ایران، شبکه‌های مجازی را مکان خوبی برای خودابرازی و ایجاد ارتباط یافته‌اند. زنان ایرانی برای دستیابی به اهداف اجتماعی و گروهی خود پایه‌پای مردان و گاهی پیش از آن‌ها از امکانات شبکه‌های مجازی استفاده می‌کنند. اینترنت در ایران امکان نوع خاصی از هنجارشکنی را پدید آورده که امکان برخورد با آن با روش‌های سنتی وجود ندارد. همچنین آنها معتقدند اینترنت باعث ایجاد یک نسل در ایران شده است، لذا با بررسی پژوهش‌ها، پژوهشی که به طور جامع روابط متغیرها را در یک مدل با تأکید بر تغییر اجتماعی بررسی کند، یافت نشد.

روش و داده‌های تحقیق

پژوهش حاضر از لحاظ هدف یک تحقیق کاربردی است و از منظر گردآوری داده‌ها در تحقیقات توصیفی جای می‌گیرد و به طور دقیق‌تر پژوهش حاضر از نوع تحقیقات همبستگی از نوع معادلات ساختاری است که در آن روابط میان متغیرهای پژوهش در قالب بررسی مسیرهای یک مدل علی مورد تحلیل قرار گرفته است. جامعه آماری این پژوهش شامل تمامی دانش‌آموزان پسر پایه پنجم ابتدایی شهرستان تفت در سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲ بودند که تعداد آن‌ها طبق آمار گرفته شده از آموزش و پرورش شهرستان تفت برابر با ۲۲۵ نفر بود. محققان معتقدند که در پژوهش‌های مدل‌سازی، حداقل حجم نمونه مورد بررسی باید ۲۰۰ نفر باشد. بنابراین در پژوهش حاضر جهت رسیدن به حجم نمونه مناسب، از روش نمونه‌گیری تمام شماری استفاده شده است. در نهایت بعد از حذف پرسشنامه‌های ناقص تعداد ۲۰۰ پرسشنامه مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. ابزار پژوهش شامل:

پرسشنامه تجدیدنظرشده الگوهای ارتباطی خانواده^۱ (RFCP) فیتزپاتریک و ریچی^۲ (۱۹۹۴): این پرسشنامه توسط فیتزپاتریک و ریچی در سال ۱۹۹۴ طراحی شد و یک ابزار خودسنجی است که میزان موافقت یا عدم موافقت پاسخ‌دهنده را با ۲۶ سؤال در دامنه‌ای ۵ درجه‌ای مورد سؤال قرار می‌دهد. نمره ۴ معادل «کاملاً موافقم» و نمره ۰ معادل «کاملاً مخالفم» در نظر گرفته می‌شود. ۱۵ سؤال اول مربوط به جهت‌گیری گفت‌و شنود و ۱۱ سؤال بعدی مربوط به جهت‌گیری همنوایی است. نمره بیشتر در هر بعد به این معنا است که آزمودنی در خانواده خود جهت‌گیری گفت‌و شنود یا همنوایی بیشتری را ادراک می‌کند. این پرسشنامه در دو نسخه متفاوت تهیه شده است. نسخه اول برداشت والدین را از رفتارهای ارتباطی خانواده ارزیابی می‌کند و نسخه دوم برداشت فرزندان را مورد بررسی قرار می‌دهد. به اعتقاد کوئرنر و فیتزپاتریک (۲۰۰۲) این ابزار روایی محتوایی، ملاکی و سازهای خوبی دارد. ضریب پایایی به روش بازآزمایی برای جهت‌گیری گفت‌و شنود ۰/۹۹ و برای جهت‌گیری همنوایی در دامنه ۰/۷۳ تا ۰/۹۳ گزارش شده است. در پژوهش کوروش‌نیا و لطیفیان (۱۳۸۶) اعتبار این ابزار به وسیله ضریب آلفای کرونباخ برای جهت‌گیری گفت‌و شنود ۰/۸۷ و برای جهت‌گیری همنوایی ۰/۸۱ به دست آمد.

پرسشنامه پذیرش اجتماعی مارلو و کراون^۳ (۱۹۶۰): این آزمون دارای ۳۳ عبارت است و آزمودنی باید با انتخاب یکی از گزینه‌های بلی یا خیر موافقت یا مخالفت خود با هر یک از عبارات آن را مشخص کند. پاسخ‌های آزمودنی‌ها با کلید مقیاس تطبیق داده می‌شوند و جمع مطابقت پاسخ‌ها با کلید مقیاس نتیجه کلی را برای هر فرد مشخص می‌کند. نمرات پرسشنامه در بازه صفر الی ۳۳ قرار دارند. نمره بالا نشان‌دهنده پذیرش اجتماعی بالاتر است. کراون و مارلو^۴ (۱۹۶۰) روایی محتوایی ابزار را تأیید و پایایی آن را با روش بازآزمایی در چند پژوهش بالاتر از ۰/۸۰ گزارش کردند. در ایران، صمدی‌فرد و نیرمانی (۱۳۹۶) پایایی آن را با روش آلفای کرونباخ ۰/۷۳ گزارش کردند. مقدار آلفای کرونباخ برای پرسشنامه پذیرش اجتماعی در پژوهش غفاری‌چراتی و همکاران (۱۴۰۰) ۰/۸۷ به دست آمده است.

پرسشنامه وابستگی به اینترنت یانگ (۱۹۹۸): این پرسش‌نامه توسط یانگ^۵ (۱۹۹۸) توسعه و تکامل یافت. این مقیاس یک ارزیابی خودسنجی ۲۰ ماده‌ای بر اساس درجه‌بندی لیکرت برای اندازه‌گیری اعتیاد به اینترنت است. درجه‌بندی آن به صورت همیشه (نمره ۵) تا هرگز (نمره صفر) است. دامنه نمرات این آزمون از صفر تا ۱۰۰ است. هرچه نمره فرد بیشتر باشد، وابستگی و اعتیاد او به اینترنت بیشتر است. میزان اعتیاد به اینترنت بر اساس نمرات به چهار طبقه تقسیم‌بندی شد: نمرات صفر تا ۱۹ معمولی، نمرات ۲۰ تا ۴۹ خفیف، نمرات ۵۰ تا ۷۹ متوسط و نمرات ۸۰ تا ۱۰۰ شدید. در پژوهش پیری، امیری مجد، بزازیان و قمری (۱۳۹۸) پایایی آزمون با استفاده از روش آلفای کرونباخ برای کل نمونه ۰/۹۲ محاسبه شد.

1. Revised Family Communication Pattern
2. Fitzpatrick & Ritchie
3. Marlowe-Crowne Social Desirability Scale
4. Crowne & Marlowe
5. Young

یافته‌ها

میانگین و انحراف متغیرهای پژوهش در جدول ۱ نشان داده شده است. همچنین جدول ۲ نشان می‌دهد بین الگوی ارتباطی گفت‌وشنود با همنوایی ($r = 0/16$) و پذیرش اجتماعی ($r = 0/30$) رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. همچنین بین الگوی ارتباطی گفت‌وشنود با وابستگی به اینترنت ($r = -0/24$) رابطه منفی و معناداری در سطح $0/01$ وجود داشت. در نهایت، نتایج نشان داد وابستگی به اینترنت با پذیرش اجتماعی ($r = -0/27$) رابطه منفی و معناداری دارد. بنابراین با توجه به اطلاعات به دست آمده مشخص شد که داده‌های پژوهش قابلیت اجرا در نرم‌افزار AMOS را دارند.

جدول ۱- میانگین و انحراف متغیرهای پژوهش

میانگین	انحراف معیار	حداقل	حداکثر
۱۷/۵۸	۳/۷	۶	۳۰
۵۱/۸۹	۱۱/۸۵	۱۹	۷۵
۳۵/۴۱	۸/۹۵	۱۱	۵۵
۵۲/۷	۱۸/۸۳	۲۰	۱۰۰

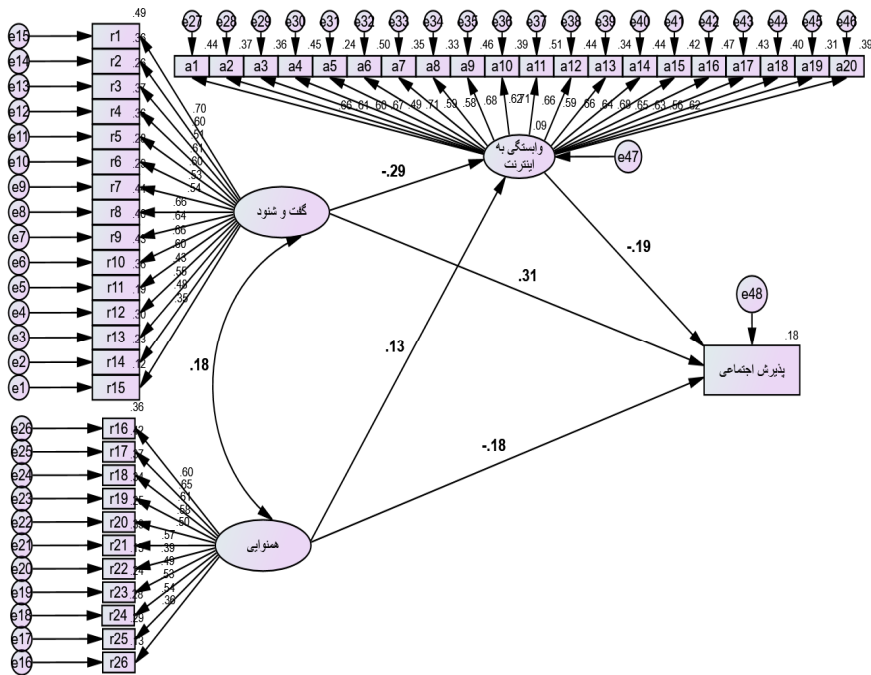
جدول ۲- ماتریس همبستگی بین متغیرهای پژوهش

متغیرها	۱	۲	۳	۴
۱ الگوی گفت‌وشنود	۱			
۲ الگوی همنوایی	$0/16^*$	۱		
۳ وابستگی به اینترنت	$-0/24^{**}$	$0/06$	۱	
۴ پذیرش اجتماعی	$0/30^{**}$	$-0/11$	$-0/27^{**}$	۱

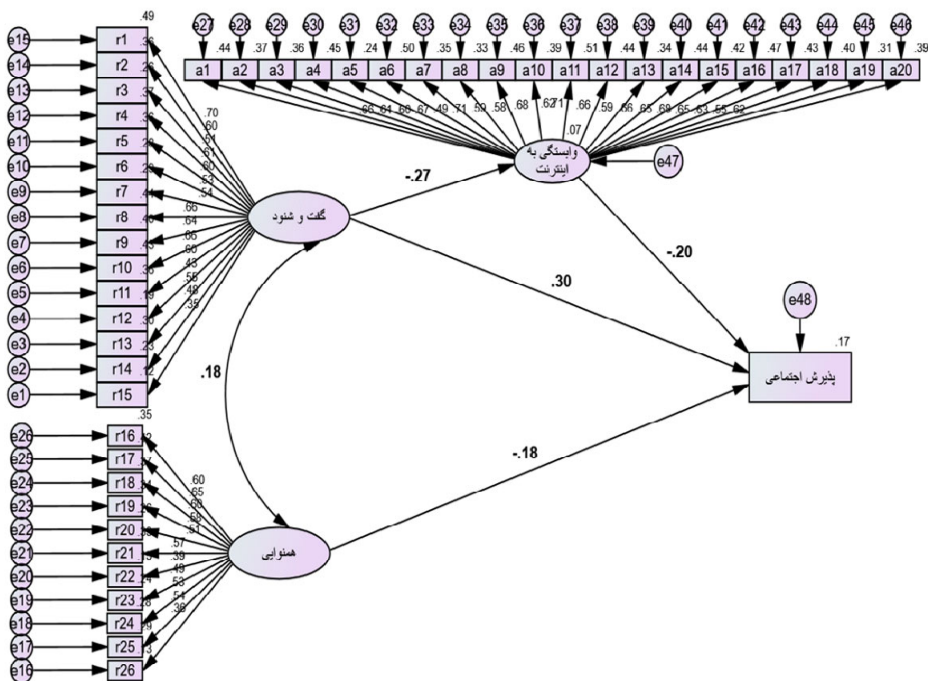
** $p < 0/01$

در شکل ۱، مدل اولیه پژوهش آورده شده است. از آن جا که در این مدل همنوایی به وابستگی به اینترنت از نظر آماری معنادار نبود؛ در مدل نهایی پژوهش این مسیر غیرمعنادار حذف شده است. در شکل ۲ مدل نهایی پژوهش آورده شده است.

همان‌طور که در جدول ۳ مشاهده می‌شود مسیرهای باقی‌مانده در مدل ساختاری پژوهش حاضر معنادار هستند؛ به طوری که مسیر سبک ارتباطی گفت‌وشنود به وابستگی به اینترنت دارای بتای $-0/27$ ، مسیر وابستگی به اینترنت به پذیرش اجتماعی دارای بتای $-0/20$ ، مسیر سبک ارتباطی همنوایی به پذیرش اجتماعی دارای بتای $-0/18$ و مسیر سبک ارتباطی گفت‌وشنود به پذیرش اجتماعی دارای بتای $0/30$ هستند که همگی در سطح کمتر از $0/05$ معنادار می‌باشند. نتایج همچنین نشان داد متغیرهای سبک ارتباطی همنوایی و گفت‌وشنود و وابستگی به اینترنت توانسته‌اند ۱۷ درصد از تغییرات متغیر پذیرش اجتماعی را تبیین کنند. در ادامه، برای تعیین معناداری مسیر غیرمستقیم، خروجی دستور بوت استراپ در نرم‌افزار AMOS گزارش شده است.

شکل ۱- مدل ساختاری اولیه

شکل ۲- مدل نهایی پژوهش

جدول ۳- ضرایب استاندارد و غیراستاندارد مسیرهای مستقیم در مدل ساختاری پژوهش

سطح معناداری (P)	نسبت بحرانی (C.R)	خطای معیار (S.E)	ضرایب استاندارد (β)	ضرایب غیراستاندارد (B)	مسیر
۰/۰۰۶	-۲/۷۳	۰/۱۸	-۰/۲۷	-۰/۵	گفت‌وشنود ← وابستگی به اینترنت
۰/۰۰۷	-۲/۶۷	۰/۳	-۰/۲	-۰/۷۹	وابستگی به اینترنت ← پذیرش اجتماعی
۰/۰۰۳	-۲/۱۶	۰/۶۳	-۰/۱۸	-۱/۳۷	همنوایی ← پذیرش اجتماعی
۰/۰۰۱	۳/۱۱	۰/۷۲	۰/۳	۲/۲۵	گفت‌وشنود ← پذیرش اجتماعی

همان‌طور که نتایج آزمون بوت استراپ در جدول ۴ نشان می‌دهد، وابستگی به اینترنت نقش واسطه‌ای بین سبک ارتباطی گفت‌وشنود و پذیرش اجتماعی برقرار کرده است. در ادامه شاخص‌های برازش مدل ساختاری پژوهش در جدول ۵ بررسی شده است. همان‌طور که در جدول ۵ مشاهده می‌شود، مدل ساختاری پژوهش از برازش قابل قبولی برخوردار است.

جدول ۴- نتایج آزمون بوت استراپ برای ضرایب مسیر غیرمستقیم مدل ساختاری

متغیر پیش‌بین	متغیر واسطه	متغیر ملاک	اثر غیرمستقیم	حد پایین	حد بالا	سطح معناداری
گفت‌وشنود	وابستگی به اینترنت	پذیرش اجتماعی	۰/۰۵	۰/۰۱	۰/۱۰	۰/۰۰۴

جدول ۵- شاخص‌های برازش مدل ساختاری پژوهش

شاخص‌های برازش	مقدار	نتیجه
CIMIN	۱۷۷۵/۳	مطلوب
Df	۱۰۳۰	مطلوب
CIMIN/DF	۱/۷۲	مطلوب
P	۰/۰۰۱	قابل اغماض
CFI	۰/۹۰	مطلوب
GFI	۰/۸۹	مطلوب
PCFI	۰/۷۴	مطلوب
RMSEA	۰/۰۶	مطلوب

بحث و نتیجه‌گیری

هدف پژوهش حاضر، بررسی مدل علی بین سبک‌های ارتباطی و پذیرش اجتماعی با نقش واسطه‌ای وابستگی به شبکه‌های اجتماعی دانش‌آموزان پسر پایه پنجم ابتدایی شهرستان تفت با ضرورت توجه در تغییر اجتماعی بود. همان‌طور که قبلاً گفته شد، سبک‌های ارتباطی، پذیرش اجتماعی و وابستگی به شبکه‌های اجتماعی می‌تواند باعث تغییر اجتماعی شود. تغییر اجتماعی می‌تواند به صورت هر دگرگونی بنیادینی در الف) ساختار روابط موجود در جامعه یا بخش‌هایی از آن؛ ب) فرایندها یا اعمال مشترکی که در زندگی روزمره مورد

استفاده قرار می‌گیرند؛ پ) ترکیب جمعیتی (برای مثال، اندازه جامعه یا گروه‌های قومی درون اجتماع)؛ و ت) ارزش‌ها، ایده‌ها و شیوه‌های اندیشیدن اساسی که در جامعه یا بخش‌هایی از آن مسلط هستند، در نظر گرفته شود (McMichael, 2021).

تغییر اجتماعی را می‌توان به سه نوع دسته‌بندی کرد: تغییر رادیکال، اصلاح‌طلبانه و گذرا. تغییر «رادیکال» (یا بنیادی)، از دگرگونی‌هایی وسیع در ویژگی یا ماهیت اساسی یک جامعه، اجتماع یا گروه تشکیل شده است (Greenwood and Morten, 2006). تغییر رادیکال یا بنیادی، زمانی رخ می‌دهد که افراد در پی راه‌حلی برای آنچه به‌عنوان مسائل اجتماعی مهم در نظر می‌گیرند، هستند. تغییرات اجتماعی «اصلاح‌طلبانه» تعدیلاتی در جامعه، اجتماع یا گروه هستند که وسعت کمتری داشته و کمتر دگرگون‌کننده هستند. تغییر اجتماعی اصلاح‌طلبانه، از نوعی تلاش‌های متمرکز برای حل موضوعات یا مسائل اجتماعی مشخص، ناشی می‌شود. برخلاف تغییرات رادیکال و اصلاح‌طلبانه، تغییر اجتماعی «گذرا» تغییری است که می‌توان انتظار داشت در فواصل معین رخ داده و به معنی دگرگونی‌ها و تفاوت‌های جزئی است که تأثیری جزئی یا موقتی بر جامعه یا اجزایی از آن دارند (Harper and Kevin, 2018) و می‌توان پذیرش اجتماعی و وابستگی به شبکه‌های اجتماعی را نوعی تغییر اجتماعی گذار دانست، همان‌طور که نورمحمدی و محمدی (۱۳۹۲) و باقری و بهادری‌چهرمی (۱۳۹۵) معتقدند که شبکه‌های اجتماعی مجازی به‌عنوان نیروی پیش‌رونده در تغییرات اجتماعی و سیاسی جوامع محسوب می‌شود و افراد در مواجهه با این فضا و تکثر منابع، دچار تغییرات اجتماعی در زندگی می‌شوند.

نتایج نقش واسطه‌ای وابستگی به شبکه‌های اجتماعی را تأیید کرد. لازم به توضیح است که به اعتقاد کوئرنر و فیتزپاتریک (۲۰۰۲) جهت‌گیری گفت‌و شنود از طریق تأثیر مثبت بر برون‌گرایی، استفاده از شیوه‌های حل تعارض کارآمد به مهارت‌های ارتباطی قوی‌تر منجر می‌شود تا افراد بتوانند به شیوه‌های جامعه‌پسند با دیگران ارتباط برقرار کنند. هر قدر افراد در محیط خانواده هیجانات خود را بروز دهند و در ابراز احساسات خود تشویق شوند و بتوانند آزادانه به بحث و تبادل نظر در طیف وسیعی از موضوعات بپردازند می‌توانند از کیفیت زندگی بهتری برخوردار باشند.

بنابراین تقویت بعد گفت‌و شنود منجر به استفاده از شیوه‌های حل تعارض کارآمد و رابطه سالم والد-فرزندی، دوست‌داشتن دیگران، توجه به عواطف و احساسات دیگران، احساس مسئولیت، تبحر در حل مسائل، مهارت‌های ارتباطی قوی‌تر، سطح تاب‌آوری بالاتر و رشد استقلال و قدرت مدیریت موقعیت‌ها بر اساس توانایی‌های شخصی‌شان می‌شود، لذا سبک ارتباطی گفت‌و شنود بر وابستگی به شبکه‌های اجتماعی دانش‌آموزان اثر می‌گذارد و این وابستگی خود موجب می‌گردد تا دانش‌آموزان از انجام کارهای خود صرف‌نظر کنند تا زمان بیشتری را در اینترنت بمانند. صرف‌کردن وقت بیشتر در اینترنت را بر بیرون‌رفتن ترجیح دهند؛ سعی می‌کنند با گذراندن زمان در اینترنت، ذهن خود را از افکار آزاردهنده خلاص کنند و در نهایت این که زندگی بدون اینترنت را ملال‌آور، پوچ و بدون شادی می‌دانند. همچنین آن‌ها در شبکه‌های اجتماعی با هویت‌های مجازی و غیرواقعی سایرین (در اغلب مواقع، شخصیت‌های دوست‌داشتنی و قابل اعتماد) روبه‌رو می‌شوند، لذا در دنیای واقعی از پذیرش اجتماعی پایینی برخوردار خواهند بود؛ زیرا که در پذیرش اجتماعی افراد، اجتماع و مردم آن را با همه نقص‌ها و جنبه‌های مثبت و منفی باور دارند و می‌پذیرند. در نتیجه می‌توان بیان کرد که وابستگی به شبکه‌های اجتماعی در ارتباط سبک‌های ارتباطی و پذیرش اجتماعی در دانش‌آموزان پسر پایه پنجم ابتدایی شهرستان تفت نقش واسطه‌ای دارد.

یافته دیگر نشان داد که سبک ارتباطی گفت‌و شنود به‌صورت مستقیم، مثبت و معنادار پذیرش اجتماعی را در دانش‌آموزان پسر پایه پنجم ابتدایی شهرستان تفت پیش‌بینی می‌کند؛ اما سبک ارتباطی همنوایی به‌صورت مستقیم، منفی و معنادار پذیرش اجتماعی را

پیش‌بینی می‌کند. این یافته با نتایج پژوهش اکبری، صداقت و ایزدی (۱۳۹۹) و رهسپار، خیر، برزگر و کورش‌نیا (۱۳۹۸) همخوان است. برای تبیین این یافته لازم به توضیح است که در سبک گفت‌وشنود، همه اعضای خانواده به بحث و تبادل نظر درباره طیف گسترده‌ای از موضوعات تشویق می‌شوند (کوئرنر و فیتزپاتریک، ۲۰۰۲) و به طور خودانگیخته و پیوسته با یکدیگر تعامل دارند (فیتزپاتریک، ۲۰۰۴). بدین صورت که والدین در سبک ارتباطی گفت‌وشنود، فرزند خود را تشویق می‌کنند تا احساساتش را بیان و ابراز نماید؛ دوست دارند نظر فرزند خود را بشنوند، حتی وقتی که با آن موافق نیستند؛ او را تشویق می‌کنند تا افکار و عقاید آن‌ها را مورد بحث و بررسی قرار دهد. اغلب در خانواده درباره احساسات و عواطفشان صحبت می‌کنند و درباره هر چیزی گفتگوهای طولانی، آسوده و راحتی دارند. این عوامل موجب می‌گردد تا فرزندان به خوب‌بودن ذاتی دیگران، اعتماد نمایند و نسبت به ماهیت انسان‌ها، نگاه مثبت داشته باشند و علاوه بر اعضای خانواده در کنار سایر اعضای جامعه انسانی نیز احساس آرامش نمایند. آن‌ها به این درک رسیده‌اند که افراد به طور کلی سازنده‌اند و همان‌گونه که سلامت روانی شامل پذیرش خود می‌شود، پذیرش دیگران در جامعه هم می‌تواند به سلامت اجتماعی بینجامد. از این رو می‌توان گفت که سبک ارتباطی گفت‌وشنود به صورت مستقیم، مثبت و معنادار پذیرش اجتماعی را در دانش‌آموزان پسر پایه پنجم ابتدایی شهرستان تفت پیش‌بینی می‌کند.

این در حالی است که سبک ارتباطی همنوایی بر وابستگی و هماهنگی بین اعضا و اجتناب از تعارض و کشمکش تأکید دارد (کوئرنر و فیتزپاتریک، ۲۰۰۶) و اعضا در جهت یکسان کردن نگرش‌ها، ارزش‌ها و عقاید، تحت فشار قرار می‌گیرند (کشتکاران، ۱۳۸۸). بدین معنا که در این سبک ارتباطی اغلب پدر و مادرها باید رئیس باشند و همیشه حرف آخر را خودشان می‌زنند و از فرزندشان انتظار دارند دستورات آن‌ها را اطاعت نماید. در مقابل این‌گونه رفتارها، در فرزندان نیز نسبت به توانایی‌های خود برای موفقیت در زندگی، احساس تردید به وجود می‌آید؛ لذا از پذیرش اجتماعی پایینی برخوردارند. از این رو می‌توان گفت سبک ارتباطی همنوایی به صورت مستقیم، منفی و معنادار پذیرش اجتماعی را در دانش‌آموزان پسر پایه پنجم ابتدایی شهرستان تفت پیش‌بینی می‌کند.

یافته بعدی نشان داد وابستگی به شبکه‌های اجتماعی به صورت مستقیم، منفی و معنادار پذیرش اجتماعی را در دانش‌آموزان پسر پایه پنجم ابتدایی شهرستان تفت پیش‌بینی می‌کند، بدین معنا که هرچه وابستگی به شبکه‌های اجتماعی در دانش‌آموزان پسر پایه پنجم ابتدایی شهرستان تفت بالاتر باشد، پذیرش اجتماعی آن‌ها پایین‌تر است. این یافته با نتایج پژوهش درستکار (۱۴۰۰) و طباطبایی و راهرو (۱۳۹۴) همخوان است. به طور کلی، شبکه‌های اجتماعی، بستر تعامل طیف گسترده‌ای از افراد با فرهنگ‌ها، اعتقادات و رفتارهای متفاوت است که می‌تواند مغایر با هنجارهای خانواده و حتی جامعه باشد و به تناسب نوع، میزان استفاده و حتی انگیزه و دلایل استفاده از آن‌ها توسط کاربران می‌تواند در پذیرش یا عدم‌پذیرش هنجارهای اجتماعی تأثیرگذار باشد؛ که استفاده نامناسب و افراطی از آن، پذیرش اجتماعی را در آن‌ها کاهش می‌دهد. بدین صورت که هنگام مواجهه با دنیای واقعی، کنار آمدن با آدم‌هایی که مخالف عقیده و نظر آن‌ها هستند برای‌شان دشوار است؛ همیشه دوست دارند که کارها تنها مطابق میل خودشان پیش رود و سعی می‌کنند به جای بخشیدن و فراموش کردن، انتقام بگیرند. در نتیجه می‌توان گفت که وابستگی به شبکه‌های اجتماعی بر پذیرش اجتماعی دانش‌آموزان پسر پایه پنجم ابتدایی شهرستان تفت اثر مستقیم دارد.

در یافته دیگر نشان داده شده است تنها سبک ارتباطی گفت‌وشنود به صورت مستقیم، منفی و معنادار وابستگی به شبکه‌های اجتماعی را در دانش‌آموزان پسر پایه پنجم ابتدایی شهرستان تفت پیش‌بینی می‌کند، بدین معنا که هرچه سبک ارتباطی گفت‌وشنود در خانواده

افزایش یابد وابستگی به شبکه‌های اجتماعی در دانش‌آموزان پسر پایه پنجم ابتدایی شهرستان تفت کاهش می‌یابد. این یافته با نتایج پژوهش امین، هارون رشیدی و کاظمیان‌مقدم (۱۴۰۱)؛ نظری، لطفی و امینی (۱۳۹۹)؛ ترابیان، عامری، خسروی و بنی‌جمالی (۱۳۹۹) و فرنام و قنبرپور گنجاری (۱۳۹۸) همسو است. کوئرر و فیتزپاتریک (۲۰۰۲) معتقدند در سبک ارتباطی گفت‌وشنود، خانواده‌ها فضای آزاد و راحتی برای شرکت اعضای خانواده در موضوعات مختلف ایجاد می‌کنند.

در چنین خانواده‌هایی، تمام اعضای خانواده آزادانه و راحت به تعامل می‌پردازند و در مورد مسائل مختلف نظر می‌دهند، لذا اعضای خانواده به یکدیگر نزدیک شده و کمتر یکدیگر را به خاطر نظرات مختلف و یا غیرقابل قبول سرزنش می‌کنند. اعضای چنین خانواده‌هایی سعی می‌کنند ارزش‌ها و هدف‌های مشترکی را برگزینند و برای رسیدن به آن‌ها تلاش و کوشش کنند که این امر منجر به ایجاد روابط صمیمانه بیشتری بین اعضا می‌گردد. آن‌ها دوست دارند به جای این که زمان طولانی را به اینترنت اختصاص دهند، از صحبت کردن با اعضای خانواده به ویژه والدین‌شان لذت ببرند، هرچند بعضی از اعضای خانواده با یکدیگر موافق نباشند. بنابراین می‌توان گفت سبک ارتباطی گفت‌وشنود به صورت مستقیم، منفی و معنادار، وابستگی به شبکه‌های اجتماعی را در دانش‌آموزان پسر پایه پنجم ابتدایی شهرستان تفت پیش‌بینی می‌کند. عدم کنترل متغیرهای مزاحم، نظیر ویژگی‌های شخصیتی و سبک‌های فرزندپروری آن‌ها ممکن است بر نتایج پژوهش تأثیرگذار باشد.

پیشنهاد می‌شود در آینده، پژوهش‌هایی مشابه با تحقیق حاضر طراحی شود و نقش متغیرهای واسطه‌ای مثل صفات شخصیت، ویژگی‌های جمعیت شناختی مثل وضعیت اقتصادی-اجتماعی و ... مدنظر قرار گیرد. با توجه به یافته‌های پژوهش، پیشنهاد می‌گردد درمان‌گران و مشاوران خانواده با برگزاری کارگاه‌های آموزش سبک‌های ارتباطی، وابستگی به شبکه‌های اجتماعی دانش‌آموزان را کاهش و پذیرش اجتماعی آن‌ها را افزایش دهند. همچنین در پژوهش‌های آتی مطالعات کیفی بر اساس تغییر اجتماعی در متغیرهایی مثل اعتیاد به فضای مجازی، پذیرش اجتماعی و ... انجام گیرد.

منابع

- آوری، نغمه؛ علیایی، زهرا و عطار طوسی، سیده محبوبه (۱۴۰۱). بررسی مقایسه‌ای مقایسه خودکارآمدی و پذیرش اجتماعی در مادران کودکان بیش فعال با خرسندی زناشویی. پیشرفت‌های نوین در روانشناسی، علوم تربیتی و آموزش و پرورش، ۵(۴۸)، ۴۴-۵۵.
<https://jonapte.ir/fa/showart-11a181f2c84e0f2f670106a96c06ffd3>
- احیاکننده، منیژه و یوسفی، فریده (۱۳۹۶). رابطه الگوهای ارتباطی خانواده و سازگاری با دانشگاه: نقش واسطه‌ای راهبردهای مقابله با استرس. خانواده‌پژوهی، ۳(۲) [۵۰]، ۲۹۱-۲۷۳.
https://jfr.sbu.ac.ir/article_97561.html
- اکبری، فرشته؛ صداقت، مستوره و ایزدی، مهشید (۱۳۹۹). رابطه بین سبک‌های مقابله‌ای و پذیرش اجتماعی با مهارت‌های ارتباط کلامی زنان خانه دار شهر تهران. ایده‌های نوین روانشناسی، ۷(۱۱)، ۸-۱.
<http://jinip.ir/article-1-482-fa.html>
- امین، شهین؛ هارون رشیدی، همایون و کاظمیان مقدم، کبری (۱۴۰۱). بررسی رابطه سبک‌های والدگری و الگوهای ارتباطی خانواده با وابستگی به شبکه‌های مجازی: نقش واسطه‌ای شایستگی اجتماعی. فصلنامه فرهنگی - تربیتی زنان و خانواده، ۱۷(۵۸)، ۱۳۳-۱۵۷.
https://cwfs.ihu.ac.ir/article_207166.html

باقری، حسن و بهادری‌چهرمی، ثمینه (۱۳۹۵). بررسی رابطه استفاده از فضای مجازی و تغییرات اجتماعی در میان جوانان (مورد بررسی دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی بندرعباس)، مطالعات علوم اجتماعی، ۳(۳)، ۶۷-۵۶.

<http://www.uctjournals.com/farsi/archive/socials/1395/autumn/19.pdf>

پیری، زهرا؛ امیری‌مجد، مجتبی؛ بزازیان، سعیده، و قمری، محمد (۱۳۹۸). نقش میانجی راهبردهای مقابله‌ای در رابطه بین دشواری تنظیم هیجان و اعتیاد به اینترنت. افق دانش، ۱(۱)۲۶، ۵۳-۳۸.

<http://dx.doi.org/10.32598/hms.26.1.3108>

ترابیان، لیلا؛ عامری، فریده؛ خسروی، زهره و بنی‌جمالی، شکوه‌سادات (۱۳۹۹). بررسی نقش و کارکرد خانواده در اعتیاد نوجوانان به شبکه‌های اجتماعی: یک مطالعه کیفی. خانواده و پژوهش، ۱۷(۲)، ۱۷۱-۱۸۹.

<https://qjfr.ir/article-1-1505-fa.html>

خانجانی، مهدی؛ قنبری، فرشته و نعیمی، ابراهیم (۱۳۹۸). بررسی ارتباط کارکرد خانواده، سبک دلبستگی و سبک‌های تربیتی والدین با اعتیاد به اینترنت در نوجوانان. فرهنگ مشاوره روان درمانی، ۱۰(۳۷)، ۱۲۱-۱۴۲.

<https://doi.org/10.22054/qccpc.2019.26576.1655>

خجسته، سعیده و میرحسینی، سیدابوالقاسم (۱۳۹۷). رابطه شبکه‌های اجتماعی با سلامت روان و هویت ملی و دینی دانش‌آموزان متوسطه دوم ناحیه ۱ شهرستان کرمان. جامعه‌شناسی آموزش و پرورش، ۴(۲)، ۹۹-۱۱۲.

https://www.iase-jrn.ir/article_43737.html

درستکار، معظم (۱۴۰۰). بررسی رابطه پذیرش اجتماعی و خود انضباطی و سطوح آن با اعتیاد به اینترنت در دانش‌آموزان. اولین کنفرانس بین‌المللی ایده‌های نوین در فقه، حقوق و روانشناسی.

<https://civilica.com/doc/1621732>

رهسپار، طیبه؛ خیر، محمد؛ برزگر، مجید و کورش‌نیا، مریم (۱۳۹۸). نقش واسطه‌ای پذیرش اجتماعی و طرحواره‌های هیجانی در رابطه بین الگوهای ارتباطی خانواده و انگیزش تحصیلی دانش‌آموزان متوسطه دوره دوم. روش‌ها و مدل‌های روانشناختی، ۱۰(۳۸)، ۷۶-۵۹.

https://jpmmm.marvdasht.iau.ir/article_4235.html

زارع بیدکی، فاطمه (۱۳۹۸). نفوذ اجتماعی و تاثیر آن در زندگی افراد جامعه. اولین کنفرانس بین‌المللی توسعه پایدار و سلامت روانی-اجتماعی.

<https://civilica.com/doc/998255>

سلیمی، هادی؛ حاجی‌علیزاده، کبری؛ عامری‌سیاهویی، مجتبی و بهدوست، پریسا (۱۴۰۰). نقش میانجی استرس کرونا در رابطه بین اعتیاد به اینترنت با تعارضات و خشونت زناشویی و خانوادگی، فرهنگ مشاوره و روان درمانی، ۱۲(۴۵)، ۹۵-۱۱۶.

<https://doi.org/10.22054/qccpc.2020.53954.2480>

صادقی، رسول (۱۴۰۱). جمعیت، توسعه و تغییرات اجتماعی. فصلنامه مطالعات میان‌رشته‌ای در علوم انسانی، ۴(۴)، ۵-۶.

<https://doi.org/10.22035/isih.2022.410>

صمدی فرد، حمیدرضا و نریمانی، محمد (۱۳۹۶). رابطه بین درک تعامل، حمایت و پذیرش اجتماعی با قلدری در مدارس متوسطه پسرانه. روانشناسی اجتماعی، ۱۲(۴۵)، ۸۳-۹۴.

<https://sanad.iau.ir/journal/psychology/Article/924497>

طباطبایی، سیدحسین، و راهرو، لیلا (۱۳۹۴). مقایسه پذیرش اجتماعی و سلامت روانی در دانشجویان با و بدون اعتیاد به اینترنت، دومین کنفرانس بین‌المللی علوم رفتاری و مطالعات اجتماعی.

<https://civilica.com/doc/522121>

- طبیعی، زینب؛ رمزی، زهرا و طباطباییان، سید حبیب‌الله (۱۴۰۱). تاثیر شبکه‌های اجتماعی در ترویج نوآوری مورد مطالعه (نانو تکنولوژی). مهندسی سیستم و بهره‌وری، ۳(۳)، ۹۷-۱۱۲. https://systems.eyc.ac.ir/article_243418.html
- عبدی، هدی و درخشانی، سوران (۱۳۹۵). رابطه الگوهای ارتباطی خانواده، اعتیاد به اینترنت و سازگاری تحصیلی دانش‌آموزان دبیرستانی شهر اهواز. فناوری اطلاعات و ارتباطات در علوم تربیتی، ۲۶(۲)، ۳۹-۵۷. <https://srb.sanad.iau.ir/fa/Article/1006401>
- عزیزی، شهریار؛ حاجی کریمی، عباسعلی؛ حاجی ابراهیم، ساعده و دینی، امین (۱۳۹۲). بررسی رابطه بین سبک‌های ارتباطی خانواده‌ها و فرآیند تصمیم‌گیری پیش از خرید نوجوان‌ها. جامعه‌شناسی کاربردی، ۱۲(۱)، ۲۰۸-۱۹۱. https://jas.ui.ac.ir/article_18298.html
- غفاری چراتی، علی‌اکبر؛ قنادزادگان، حسینعلی؛ حسن‌زاده، رمضان و عباسی، قدرت‌الله (۱۴۰۰). اثربخشی مهارت‌های مبتنی بر پذیرش و تعهد بر میزان پذیرش اجتماعی و احساس تنهایی در بانوان. خانواده و پژوهش، ۱۸(۲)، ۱۲۰-۱۰۷. <https://qjfr.ir/article-1-1914-fa.html>
- فرنام، علی، و قنبریور گنجاری، مهرداد (۱۳۹۸). نقش الگوهای ارتباط خانواده و جو روانی اجتماعی کلاس در اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی مبتنی بر تلفن همراه دانش‌آموزان، مطالعات روان‌شناسی تربیتی، ۱۷(۳۷)، ۱۴۴-۱۲۱. https://jep.susb.ac.ir/article_5165.html
- کشتکاران، طاهره (۱۳۸۸). رابطه الگوهای ارتباطی خانواده با تاب‌آوری در دانشجویان دانشگاه شیراز. دانش و پژوهش در روانشناسی کاربردی، ۱۱(۳۹)، ۴۳-۵۵. <https://sanad.iau.ir/Journal/jsrp/Article/892050>
- کوروش‌نیا، مریم، و لطیفیان، مرتضی (۱۳۸۶). بررسی روانی و پایایی ابزار تجدیدنظر شده الگوهای ارتباطات خانواده. خانواده پژوهی، ۳(۱۲)، ۸۵۵-۸۷۵. https://jfr.sbu.ac.ir/article_95009.html
- مام‌صالحی، حسین؛ مرادی، امید؛ عارفی، مختار و یاراحمدی، یحیی (۱۳۹۹). نقش واسطه‌ای الگوهای ارتباطی در رابطه بین تمایز یافتگی خود و رضایت جنسی زوجین. مجله روانپزشکی و روانشناسی بالینی ایران، ۲۶(۲)، ۱۶۹-۱۵۴. <http://dx.doi.org/10.32598/ijpcp.26.2.3099.1>
- محمدی، ابراهیم؛ خوش اخلاق، حسن و جلالی، الهه (۱۴۰۱). بررسی کیفی مشکلات روان‌شناختی - فرهنگی و اجتماعی اعتیاد به شبکه‌های مجازی و اینترنت بر روی روابط زناشویی زوجین. فرهنگ مشاوره و روان‌درمانی، ۳(۵۰)، ۲۷۵-۳۰۳. <https://doi.org/10.22054/qccpc.2022.64283.2815>
- منتظر قائم، مهدی و شاقاسمی، احسان (۱۳۸۷). اینترنت و تغییر اجتماعی در ایران: نگاهی فراتحلیلی با تاکید بر جوانان. مجله جامعه‌شناسی ایران، ۴(۳-۴)، ۱۴۲-۱۲۰. http://www.jsi-isa.ir/article_21814.html
- ناصری، سهیلا، و پیری، صدیقه (۱۳۹۶). تئوری زمینه‌ای: روشی برای مطالعه علمی و عملی توسعه و تغییر اجتماعی. مطالعات توسعه اجتماعی ایران، ۴(۴)، ۲۰-۷. <https://sanad.iau.ir/Journal/jisds/Article/821477>
- نخشی پور، ابراهیم و ابراهیم پور، داود (۱۳۹۷). رابطه میزان حضور و فعالیت در فضای مجازی با میزان سازگاری زناشویی در بین مردان و زنان متأهل. مراجعه کننده به مراکز مشاوره شهر ارومیه، زن و مطالعات خانواده، ۱۰(۳۹)، ۱۳۳-۱۵۳. <https://sanad.iau.ir/journal/jwsf/Article/665431?jid=665431>
- نظری، مهسا؛ لطفی، مزگان و امینی، مهدی (۱۳۹۹). نقش واسطه‌ای دشواری‌های تنظیم هیجان در رابطه بین الگوهای ارتباطی خانواده با گرایش به رفتارهای پرخطر و اعتیاد به اینترنت. رویش روان‌شناسی، ۹(۱۱)، ۶۵-۷۶. <https://frooyesh.ir/article-1-2333-fa.html>

- نورمحمدی، مرتضی، و محمدی، رقیه. (۱۳۹۲). نقش شبکه‌های اجتماعی مجازی در انقلاب مصر. تحقیقات سیاسی و بین‌المللی، ۵(۱۴)، ۱۳۹-۱۶۲.
<https://sanad.iau.ir/journal/pir/Article/552031?jid=552031>
- Abdi, H., & Derakhshani, S. (2017). The relationship between family communication patterns, internet addiction and academic adjustment of Ahvaz high school students. *Information and Communication Technology in Educational Sciences*, 7(26), 39-57. [In Persian], <https://srb.sanad.iau.ir/en/Article/1006401>
- Akbari, F., Sedaghat, M., & Ezadi, M. (2021). The relationship between coping styles and social acceptance with verbal communication skills of housewives in Tehran. *Journal of Psychology New Ideas*, 7(11), 1-8. [In Persian], <http://jnip.ir/article-1-482-fa.html>
- Amin, S., Haroon Rashidi, H., & Kazemian Moghadam, K. (2022). Investigating parenting styles and family relationship patterns with addiction to virtual networks: the mediating role of social competence in Dezful city students. *The Women and Families Cultural-Educational*, 17(58), 133-157. [In Persian], https://cwfs.ihu.ac.ir/article_207166.html
- Asch, S.E. (1951). Effects of group pressure upon the modification and distortion of judgments. In H. Guetzkow (Ed.), *Groups, Leadership and Men; Research in Human Relations* (pp. 177-190). Carnegie Press. <https://psycnet.apa.org/record/1952-00803-001>
- Avari, N., Olyayi, Z., & Attaretusi, S. M. (2022). A comparative study comparing self-efficacy and social acceptance in mothers of hyperactive children with marital satisfaction. *Journal of New Advances in Psychology, Educational Sciences and Education*, 5(48), 44-55. [In Persian], <https://jonapte.ir/fa/showart-11a181f2c84e0f2f670106a96c06ffd3>
- Azizi, S., Hajikarimi, A. A., Hajiebrahim, S., & dini, A. (2013). Examining the relationship between communication styles of families and the pre-purchase decision making process of teenagers. *Journal of Applied Sociology*, 24(1), 191-208. [In Persian], https://jas.ui.ac.ir/article_18298.html
- Bagheri, H., & Bahadori Jahromi, S. (2016). Investigating the relationship between the use of virtual space and social changes among young people (surveyed by students of Bandar Abbas Islamic Azad University). *Social Science Studies*, 2(3), 56-67. [In Persian] <http://www.uctjournals.com/farsi/archive/socials/1395/autumn/19.pdf>
- Bloemen, N., & De Coninck, D. (2020). Social media and fear of missing out in adolescents: The role of family characteristics. *Social Media Society*, 6(4), 121-136. <https://doi.org/10.1177/2056305120965517>
- Bonaiuto, M., Mosca, O., Milani, A., Ariccio, S., Dessì, F., & Fornara, F. (2024). Beliefs about technological and contextual features drive biofuels' social acceptance. *Renewable and Sustainable Energy Reviews*, 189(Part A), 113867. <https://doi.org/10.1016/j.rsres.2023.113867>

- Crowne, D.P., & Marlowe, D. (1960). A new scale of social desirability independent of psychopathology. *Journal of Consulting Psychology*, 24(4), 349-354. <https://doi.org/10.1037/h0047358>
- D'Arienzo, M.C., Boursier, V., & Griffiths, M.D. (2019). Addiction to social media and attachment styles: A systematic literature review. *International Journal of Mental Health and Addiction*, 17(4), 1094-1118. <https://doi.org/10.1007/s11469-019-00082-5>
- Davison, R.M. (2017). Facilitating Social Harmony Through ICTs. In: Choudrie, J., Islam, M., Wahid, F., Bass, J., Priyatma, J. (eds) *Information and Communication Technologies for Development*. ICT4D 2017. IFIP Advances in Information and Communication Technology, vol 504. Springer, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-319-59111-7_1
- Deutsch, M., & Gerard, H.B. (1955). A study of normative and informational social influences upon individual judgment. *The Journal of Abnormal and Social Psychology*, 51(3), 629-636. <https://doi.org/10.1037/h0046408>
- Diamond, J. (2011). *Collapse: How Societies Choose to Fail or Succeed*. New York: Viking.
- Dorostkar, M. (2021). Investigating the relationship between social acceptance and self-discipline and its levels with internet addiction in students. 1st International Conference on New Ideas in Jurisprudence, Law and Psychology. [In Persian] <https://civilica.com/doc/1621732>
- Ehyakonandeh, M., & Yousefi, F. (2017). Relationship between Family Communication Patterns and Adjustment to University: Mediating Role of Coping Strategies. *Journal of Family Research*, 13(2), 273-291. https://jfr.sbu.ac.ir/article_97561.html
- family communication patterns instrument. *Journal of Family Research*, 3(12), 855-875. [In Persian], https://jfr.sbu.ac.ir/article_95009.html
- Farnam, A., & Ghanbarpoor, M. (2020). The role of family relationship patterns and psychosocial atmosphere students' mobile network-based addiction classroom. *Journal of Educational Psychology Studies*, 17(37), 121-144. [In Persian] https://jep.sbu.ac.ir/article_5165.html
- Fitzpatrick, M.A. & Ritchie, L.D. (1994). Communication schemata within the family: Multiple perspectives on family interaction, *Human Communication Research*, 20(3), 275-301. <https://doi.org/10.1111/j.1468-2958.1994.tb00324.x>
- Fitzpatrick, M.A. (2004). The family communication patterns theory: Observations on its development and application, *The Journal of Family Communication*, 4(3/4), 167-179. <https://doi.org/10.1080/15267431.2004.9670129>
- Gaede, J., & Rowlands, I.H. (2019). The value of multiple perspectives: Problem-solving and critique in the evaluation of social acceptance research-A response to M. Wolsink. *Energy Research & Social Science*, 48, 262-268. <https://doi.org/10.1016/j.erss.2018.12.007>

- Ghaffari Cherati, A. A., Ghannadzadehghan, H. A., Hasanzadeh, R., & Abbasi, G. (2021). The impact of acceptance and commitment therapy on social acceptance and loneliness of women, *Quarterly Journal of Family and Research*, 18(2), 107-120. [In Persian] <https://qjfr.ir/article-1-1914-en.html>
- Greenwood, D.J., and Morten, L. (2006). *Introduction to Action Research: Social Research for Social Change*. 2nd ed. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Harper, C.L., and Kevin, T.L. (2018). *Exploring Social Change: America and the World*. 7th ed. Upper Saddle River, NJ: Prentice Hall, <https://www.amazon.com/Exploring-Social-Change-America-World/dp/1138054801>
- Hertsberg, N., & Zebrowski, P. M. (2016). Self-perceived competence and social acceptance of young children who stutter: Initial findings. *Journal of Communication Disorders*, 64, 18-31. <https://doi.org/10.1016%2Fj.jcomdis.2016.08.004>
- Huang, L. N. (1999). Family communication patterns and personality characteristics. *Academic Research Library*, 47(2), 230-244. <https://doi.org/10.1080/01463379909370136>
- Keles, B., McCrae, N., Grealish, A. (2020). A systematic review: the influence of social media on depression, anxiety and psychological distress in adolescents. *International Journal of Adolescence and Youth*, 25(1), 79-93. <https://doi.org/10.1080/02673843.2019.1590851>
- Keshtkaran, T. (2009). The relationship between family communication patterns and resilience in students of Shiraz University. *Knowledge and Research in Applied Psychology*, 11(39), 43-55. [In Persian], <https://sanad.iau.ir/en/Journal/jsrp/Article/892050>
- Khanjani, M., Ghanbari, F., & Naeimi, E. (2019). Investigating the Relationship between Family Function, Attachment Style and Parenting Styles with Internet Addiction in Adolescents. *Counseling Culture and Psychotherapy*, 10(37), 121-142. [In Persian] <https://doi.org/10.22054/qccpc.2019.26576.1655>
- Khojasteh, S., & Mirhosseini, S. A. (2019). The relationship of social networking with mental health and national and religious identity of secondary students of district 1 in Kerman. *Sociology of Education*, 4(2), 99-112. [In Persian], https://www.iase-jrn.ir/article_43737.html
- Koerner, A. F., & Fitzpatrick, M. A. (2002). Communication in intact families. In A. L. Vangelisti (Ed.), *Handbook of Family Communication* (pp. 177-195). Lawrence Erlbaum Associates Publishers. <https://psycnet.apa.org/record/2004-00165-008>
- Koerner, A. F., & Fitzpatrick, M. A. (2002). Toward a theory of family communication. *Communication Theory*, 12(1), 70-91. <http://dx.doi.org/10.1093/ct/12.1.70>

- Koerner, A. F., & Fitzpatrick, M. A. (2006). Family Communication Patterns Theory: A Social Cognitive Approach. In D. O. Braithwaite & L. A. Baxter (Eds.), *Engaging theories in family communication: Multiple perspectives*, (p. 50-65). Sage Publications. <https://doi.org/10.4135/9781452204420.n4>
- Koroshnia, M., & Latifian, M. (2007). An investigation on validity and reliability of revised
- Mam Salehi, H., Moradi, O., Arefi, M., & Yarahmadi, Y. (2020). Mediating role of communication patterns in relationship between self-differentiation and sexual satisfaction. *Iranian Journal of Psychiatry and Clinical Psychology*, 26(2), 154-169. [In Persian], <http://dx.doi.org/10.32598/ijpcp.26.2.3099.1>
- McMichael, P. (2021). *Development and Social Change: A Global Perspective*. 4th ed. Thousand Oaks, CA: Pine Forge Press.
- Mersin, S., İbrahimoglu, Ö, Saray, Kılıç, H., Bayrak, Kahraman, B. (2020). Social media usage and alexithymia in nursing students. *Perspectives in Psychiatric Care*, 56(2), 401-408. <https://doi.org/10.1111/ppc.12448>
- Mohammadi, E., Khosh Akhlagh, H., & Jalali, E. (2022). Qualitative study of psychological-cultural and social problems of addiction to virtual networks and the Internet on the marital relations of couples in Isfahan. *Counseling Culture and Psychotherapy*, 13(50), 275-303. [In Persian], <https://doi.org/10.22054/qccpc.2022.64283.2815>
- Montazerghaem, M., & Shaghasemi, E. (2008). Internet and social change in Iran: A meta-analytical study emphasizing the youth generation. *Iranian Journal of Sociology*, 9(3-4), 120- 142. [In Persian], http://www.jsi-isa.ir/article_21814.html
- Nakhshipour, E., & Ebrahimpoor, D. (2018). The relationship between the amount of presence and activity in cyberspace with the degree of marital adjustment among married men and women referring to Urmia counseling centers. *Journal of Women and Studies of Family* 10(39), 133-153. [In Persian] <https://sanad.iau.ir/en/Journal/jwsf/Article/665431?jid=665431>
- Naseri, S., & Piri, S. (2018). Grounded theory: a method for scientific and practical study of development and social change. *Journal of Iranian Social Development Studies*, 9(4), 7-20. [In Persian], <https://sanad.iau.ir/Journal/jisds/Article/821477>
- Nazari, M., Lotfi, M., & Amini, M. (2021). The mediating role of emotion regulation difficulties in the relationship between family communication patterns with tendency toward high-risk behaviors and internet addiction. *Rooyesh-e-Ravanshenasi / Psychological Journal*, 9(11), 65-76. [In Persian], <https://frooyesh.ir/article-1-2333-en.html>
- Noormohammadi, M., & Mohammadi, R. (2013). The Role of Cyber Social Network in Egyptian Revolution. *Political and International Research*, 5(14), 139-162. [In Persian] <https://sanad.iau.ir/en/Journal/pir/Article/552031?jid=552031>

- Opreaa, C & Stan, Andree, A. (2019). Adolescents' perceptions of online communication. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 46, 4089-4091. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2012.06.204>
- Park, S. K., Kim, J. Y., & Cho, C. B. (2008). Prevalence of Internet addiction and correlations with family factors among South Korean adolescents. *Adolescence*, 43(172), 895-909. <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/19149152>
- Piri, Z., Amiri Majd, M., Bazzazian, S., & Ghamari, M. (2019). The mediating role of coping strategies in the relationship of difficulties in emotion regulation with internet addiction among college students. *Internal Medicine Today*, 26(1), 38-53. [In Persian], <http://dx.doi.org/10.32598/hms.26.1.3108>
- Rahsepar, T., Khayer, M., Barzegar, M., & Kouroshnia, M. (2020). The Mediating Role of Social Acceptance and Emotional Schemain Relationship between Family Communication Patterns and Academic Motivation in High School Students of Second Grade. *Psychological Models and Methods*, 10(38), 59-76. https://jpmm.marvdasht.iau.ir/article_4235.html
- Reinhard, M. A., Dewald-Kaufmann, J., Wüstenberg, T., Musil, R., Barton, B. B., Jobst, A., & Padberg, F. (2020). The vicious circle of social exclusion and psychopathology: A systematic review of experimental ostracism research in psychiatric disorders. *European Archives of Psychiatry and Clinical Neuroscience*, 270(5), 521-532. <https://doi.org/10.1007/s00406-019-01074-1>
- Ren, D., Wesselmann, E. D., & Williams, K. D. (2018). Hurt people hurt people: Ostracism and aggression. *Current Opinion in Psychology*, 19, 34-38. <https://doi.org/10.1016/j.copsyc.2017.03.026>
- Ricciardelli, LA., Quinn, AE., Nackerud, L. (2020). Human behavior and the social media environment: Group differences in social media attitudes and knowledge among US social work students. *Social Work Education*, 1(1), 1-19. <https://doi.org/10.1080/02615479.2020.1805427>
- Sadeghi, R. (2022). Population, Development and Social Changes. *Interdisciplinary Studies in the Humanities*, 14(4), 5-6. [In Persian], <https://doi.org/10.22035/isih.2022.410>
- Salimi, H., Hajjalizade, K., Ameri Siahoui, M., & Behdost, P. (2021). Investigating the role of Corona stress mediators in relationship between internet addiction and marital and family conflict and violence. *Counseling Culture and Psychotherapy*, 12(45), 95-116. [In Persian], <https://doi.org/10.22054/qccpc.2020.53954.2480>
- Samadifar, H. R., & Narimani, M. (2018). The relationship between understanding interaction, support and social acceptance with bullying in boys' highschoools. *Journal of Social Psychology*, 12(45), 83-94. [In Persian] <https://sanad.iau.ir/en/Journal/psychology/Article/924497>

- Sposato, R. G., & Hampl, N. (2018). Worldviews as predictors of wind and solar energy support in Austria: Bridging social acceptance and risk perception research. *Energy Research & Social Science*, 42, 237-246. <https://doi.org/10.1016/j.erss.2018.03.012>
- Tabatabaei, S.H., & Rahrou, L. (2015). Comparison of social acceptance and mental health in students with and without internet addiction. Second International Conference on Behavioral Sciences and Social Studies. [In Persian], <https://civilica.com/doc/522121>
- Tabiji, Z., Razmi, Z., & Tabatabaiyan, S. H. (2022). The impact of social networks in promoting innovation (A case study of nanotechnology). *System Engineering and Productivity*, 2(3), 97-112. [In Persian], https://systems.eyc.ac.ir/article_243418.html
- Tang, C.S.K., & Koh, Y.Y.W. (2017). Online social networking addiction among college students in Singapore: Comorbidity with behavioral addiction and affective disorder. *Asian Journal of Psychiatry*, 25(9), 175-178. <https://doi.org/10.1016/j.ajp.2016.10.027>
- Torabian, L., Ameri, F., Khosravi, Z., & Banijamali, S. S. (2020). An investigation of the role and function of the family in adolescents' addiction to social networks: a qualitative study. *Quarterly Journal of Family and Research*, 17(2), 171-189. [In Persian], <https://qjfr.ir/article-1-1505-en.html>
- Volz, K. G., & Zander, T. (2014). Primed for intuition?, *Neuroscience of Decision Making*, 1, 26-34. <http://dx.doi.org/10.2478/ndm-2014-0001>
- Wijenayake, S., Van Berkel, N., Kostakos, V., & Goncalves, J. (2020). Quantifying the effect of social presence on online social conformity. *Proceedings of the ACM on Human-Computer Interaction*, 4(CSCW1), 1-22. <https://doi.org/10.1145/3392863>
- Yalçın, I., Özkurt, B., Özmaden, M., Yagmur, R. (2020). Effect of smartphone addiction on loneliness levels and academic achievement of Z Generation. *International Journal of Psychology and Educational Studies*, 7(1), 208-214. <https://doi.org/10.17220/ijpes.2020.01.017>
- Young, K.S. (1999). Internet Addiction: Evaluation and Treatment. *British Medicine Journal/ BMJ*, 319: 9910351. <https://doi.org/10.1136/sbmj.9910351>
- Zare Bidoki, F. (2020). Social influence and its impact on the lives of community members. 1th International Conference on Sustainable Development and Psychology Health. [In Persian], <https://civilica.com/doc/998255>